

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä (HE 8/2015 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Tuula Manelius, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Annukka Mäkinen, Suomen Kuntaliitto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi laki eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä. Esityksessä on otettu huomioon Euroopan unionin muuttuneen lainsäädännön edellyttämät muutostarpeet. Eurooppalaisella alueellisen yhteistyön yhtymällä on tarkoituksena vähentää eri jäsenvaltioiden alue- ja paikallishallinnon välisessä yhteistyössä ilmeneviä ongelmia. Nykyinen voimassa oleva laki eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä (554/2009) esitetään kumottavaksi.

Euroopan unionin jäsenvaltiot, niiden kansalliset, alue- ja paikallisviranomaiset sekä eräät muut yksityis- ja julkisoikeudelliset yhteisöt voivat asiaa koskevan Euroopan unionin lainsäädännön mukaisesti yhdessä perustaa yhtymän sen jäsenten välisen alueellisen yhteistyön helpottamiseksi ja edistämiseksi aluekehityksen alalla.

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi säännökset alueellisen yhteistyön yhtymän tehtävistä ja jäsenistä, liittymis- ja muutositmoituksesta, hyväksymispäätöksestä, jäsenten vastuiden rajoittamisesta, rekisteröinnistä ja asiakirjojen julkaisemisesta, yhtymän oikeuskelpoisuudesta ja nimestä, suomalaisen yhtymän liittymisestä suomalaiseen ja ulkomaiseen yhtymään, yhtymän toiminnasta ja toiminnan kieltämisestä sekä yhtymän lakkauttamisesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Ehdotetun lain tarkoituksena on saattaa eurooppalaista alueellista yhteistyöyhtymää koskeva kansallinen lainsäädäntö vastaamaan Euroopan unionin lainsäädännön muutoksia. Eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1082/2006 (jäljempänä yhtymäasetus), jota on muutettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1302/2013. Yhtymäasetus on suoraan velvoittavaa oikeutta, mutta sen lisäksi tarvitaan kansallisia säännöksiä, jotta asetusta voidaan soveltaa tehokkaasti käytäntöön.

Yhtymä on tarkoitettu keinoksi helpottaa rajat ylittävää alueellista yhteistyötä aluekehityksen alalla ja vähentää ongelmia, joita jäsenvaltioiden alue- ja paikallisviranomaisilla on ollut toisistaan poikkeavien kansallisten lainsäädäntöjen ja menettelyjen vuoksi. Yhtymäasetuksen mukaan unionin jäsenvaltiot, niiden kansalliset, alue- ja paikallisviranomaiset sekä eräät muut yhteisöt voivat perustaa yhteistyöyhtymän. Yhtymä on itsenäinen oikeushenkilö, jolla on omat toimielimet ja tehtävät, jotka on määritelty yhtymäasetuksessa.

Keskeisimmät muutokset verrattuna voimassa olevaan lakiin liittyvät muun muassa yhtymän perustamisen helpottamiseen ja sääntelyn selkeyttämiseen. Myös kolmansien maiden mahdollisuudet osallistua yhtymään laajentuvat. Lisäksi ehdotetaan, että jos jollakin yhtymän jäsenellä on rajoitettu vastuu yhtymän velvoitteista, myös suomalaisen jäsenen on rajoitettava vastuutaan niistä. Työ- ja elinkeinoministeriöllä olisi myös mahdollisuus vaatia velvoitteet turvaava vakuus. Tarkoituksena on suojata suomalaisia jäseniä tilanteissa, joissa jokin yhtymän jäsenistä on rajoittanut vastuutaan yhtymän veloista. Yhtymän perustaminen säilyy edelleen vapaaehtoisena.

Saadun selvityksen mukaan Suomessa ei ole tällä hetkellä eurooppalaisia alueellisen yhteistyön yhtymiä eikä Suomi ole jäsenenä muussa maassa rekisteröidyssä yhtymässä. Selvityksen perusteella arvioituna yhtymä voisi uuden lainsäädännön myötä olla aikaisempaa toimivampi yhteistyön väline. Suomessa on EU:n ohjelmakaudella 2014—2020 käynnissä kolme rajanylittävää ohjelmaa, joiden puitteissa lakiehdotusta periaatteessa voitaisiin soveltaa. Myös Venäjän suuntaiset ENI CB -yhteistyöohjelmat voisivat selvityksen mukaan hyödyntää yhtymää koskevaa sääntelyä.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä jäljempänä ehdotetuin muutoksin.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Laki eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä

7 §. Yhtymän rekisteröinti ja asiakirjojen julkaiseminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi muun muassa suomalaisen yhtymän rekisteröimisestä. Pykälän *1 momentin* mukaan suomalainen yhtymä on rekisteröitävä suomalaiseen rekisteriin siten kuin muualla laissa säädetään. Suomalaisen yhtymän rekisteröintiin sovelletaan siten yhtymän yhtiömuodon mukaista lainsäädän-

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2015 vp

töä. Esimerkiksi yhdistysmuotoisen yhtymän rekisteröimisestä säädetään yhdistyslaissa (503/1989).

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä muun muassa suomalaisen yhtymän tietojen rekisteröimisestä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan asetuksenantovaltuus ei tältä osin ole kuitenkaan tarpeellinen, minkä vuoksi valiokunta ehdottaa mainitun valtuuden poistamista. Pykälän 4 momentissa säilyisi edelleen valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä suomalaisen yhtymän tietojen julkaisemisesta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 8/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä säädetään eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä (EAYY) annetussa asetuksessa (EY) N:o 1082/2006, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella 1302/2013 (*yhtymäasetus*), ja sitä täydentävästi tässä laissa.

2 §

Yhtymä

Tässä laissa tarkoitetaan *yhtymällä* yhtymäasetuksen mukaisesti perustettua yhtymää.

Yhtymä on suomalainen, jos sen sääntömääräinen kotipaikka on Suomessa, ja ulkomainen, jos sen sääntömääräinen kotipaikka on toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa.

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2015 vp

3 §

Yhtymän tehtävät

Yhtymälle voidaan antaa sellaisten sen jäsenten välisten Euroopan unionin osarahoittamien Euroopan aluekehitysrahastosta Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen tukemiseksi annetuista erityissäännöksistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1299/2013 7 artiklassa tarkoitettujen investointiprioriteettien täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä, joihin osallistuu toimijoita vähintään kahdesta unionin jäsenvaltiosta.

Ilman Euroopan unionin rahoitusta yhtymälle voidaan antaa vain 1 momentissa mainitussa artiklassa tarkoitettuja yhteistyötehtäviä.

Yhtymälle ei saa antaa muita kuin 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä eikä tehtäviä, jotka eivät kuulu sen kaikkien jäsenten toimivaltaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhtymän tehtävistä.

4 §

Yhtymän jäsenyys

Suomen valtio, Ahvenanmaan maakunta, suomalaiset kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, suomalainen julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007) 6 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu julkisoikeudellinen laitos ja yhtymäasetuksen 3 artiklan 1 alakohdan d ja f-kohdissa mainitut muut yhteisöt voivat olla suomalaisen ja ulkomaisen yhtymän jäseniä.

Toisen Euroopan unionin jäsenvaltion ja kolmansista maista tai merentakaisista maista tai merentakaisilta alueilta peräisin olevien jäsenten kelpoisuudesta suomalaisen yhtymän jäseneksi säädetään Euroopan unionin lainsäädännössä sekä sen jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa kyseisellä jäsenellä on kotipaikka.

Jos jollakin yhtymän jäsenellä on rajoitettu vastuu yhtymän velvoitteista, on myös suomalaisen jäsenen rajoitettava vastuutaan yhtymän velvoitteista. Tämä rajoitus tulee kirjata yhtymäsopimukseen. Lisäksi yhtymän tulee työ- ja elinkeinoministeriön niin vaatiessa asettaa sen velvoitteet turvaava hyväksyttävä vakuus.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhtymältä vaadittavasta vastuudesta ja siihen liittyvästä menettelystä.

5 §

Liittymis- ja muutosilmoitus

Yhtymän jäseneksi aikovan tulee tehdä työ- ja elinkeinoministeriölle ilmoitus liittymisestä suomalaiseen tai ulkomaiseen yhtymään.

Ilmoitukseen on liitettävä:

- 1) tiedot yhtymästä, johon yhteisö aikoo liittyä;
- 2) ehdotus yhtymän sopimukseksi ja perussäännöksi suomen tai ruotsin kielellä;
- 3) yhteisön päätös liittymisestä sekä yhteisön päätös, jolla ehdotus yhtymän sopimukseksi ja perussäännöksi on hyväksytty;
- 4) selvitys yhtymän kaikkien jäsenten vastuusta yhtymän velvoitteista;

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2015 vp

5) selvitys mahdollisesta vakuudesta.

Työ- ja elinkeinoministeriölle on ilmoitettava myös yhtymän sopimuksen muuttamisesta sekä yhtymän perussäännön merkittävistä muutoksista.

6 §

Hyväksymispäätös

Yhtymäasetuksen 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun päätöksen, jolla suomalaisen jäsenen liittyminen suomalaiseen tai ulkomaiseen yhtymään hyväksytään, sekä mainitun artiklan 6 kohdassa tarkoitetun päätöksen, jolla sopimuksen muutokset tai perussäännön muutokset hyväksytään, tekee työ- ja elinkeinoministeriö.

Liittyminen ja muutokset hyväksytään, jos:

1) ehdotus yhtymän sopimukseksi ja perussäännöksi täyttää yhtymäasetuksessa, tässä laissa ja muussa lainsäädännössä säädetyt vaatimukset;

2) yhtymän tehtävät ovat 3 §:n mukaisia;

3) liittymiselle tai muutoksille ei ole muuta yhtymäasetuksen 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua estettä;

4) yhtymä esittää hyväksyttävän vakuuden 4 §:n 3 momentin mukaisessa tapauksessa.

7 §

Yhtymän rekisteröinti ja asiakirjojen julkaiseminen

Suomalainen yhtymä on rekisteröitävä suomalaiseen rekisteriin siten kuin muualla laissa säädetään.

Yhtymän on huolehdittava että sen sopimus ja perussääntö sekä niihin tehdyt työ- ja elinkeinoministeriön 6 §:n mukaisesti hyväksymät muutokset julkaistaan viivytyksettä Virallisessa lehdessä. Rekisteröidyn yhtymän on toimitettava alueiden komitealle yhtymäasetuksen 5 artiklan mukainen pyyntö yhtymän perustamista koskevan ilmoituksen julkaisemiseksi Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Jos suomalaisen yhtymän jäsenten vastuuta yhtymän veloista on rajoitettu, on yhtymän tiedot julkaistava siinä laajuudessa kuin yhtymäasetuksessa edellytetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä suomalaisen yhtymän tietojen rekisteröimisestä ja julkaisemisesta.

8 §

Yhtymän oikeuskelpoisuus ja nimi

Suomalainen yhtymä voi hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä olla asianosaisena tuomioistuimissa ja muussa viranomaisessa sen jälkeen, kun se on rekisteröity tämän lain mukaisesti.

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2015 vp

Rekisteröidyn suomalaisen yhtymän nimen yhteydessä tulee käyttää sanoja ”Eurooppalainen alueellisen yhteistyön yhtymä”, ”Europeisk gruppering för territoriellt samarbete” taikka lyhennettä ”EAYY” tai ”EGTS”.

Sellaisen yhtymän nimeen, jonka jäsenillä on rajoitettu vastuu, on lisättävä sanat ”rajoitettu vastuu” ja ruotsinkieliseen nimeen sana ”begränsat”.

9 §

Yhtymän toimintaan sovellettavat säännökset

Yhtymän hoitaessa Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimintaohjelmien hallinto- tai todentamisviranomaisen tehtäviä, yhtymän tehtäviin ja toimivaltuuksiin sekä muutoksenhakuun sovelletaan, mitä alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetussa laissa (7/2014) ja alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetussa laissa (8/2014) säädetään hallintoviranomaisena ja todentamisviranomaisena toimivan maakunnan liiton tehtävistä ja toimivaltuuksista.

Muutoin suomalaisen yhtymän toimintaan, kirjanpitoon, tilintarkastukseen, julkisten varojen hoidon valvontaan, purkamiseen ja konkurssiin sovelletaan mitä muualla laissa ja Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään.

Yhtymän palveluksessa oleviin ja sen toimielinten jäseniin sovelletaan rikosoikeudellista virkakavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

10 §

Yhtymän toimielimet

Yhtymän toimielimistä säädetään yhtymäasetuksen 10 artiklassa.

Yhtymän johtajan ja muiden toimielinten tehtävistä, valtuuksista ja vastuusta määrätään yhtymän perussäännössä.

11 §

Yhtymän toiminnan kieltäminen ja yhtymän lakkauttaminen

Yhtymäasetuksen 13 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen on suomalaisen yhtymän osalta yhtymän kotipaikan käräjäoikeus ja ulkomaisen yhtymän osalta yhtymän suomalaisen jäsenen kotipaikan käräjäoikeus.

Suomalaisen yhtymän kotipaikan käräjäoikeus määrää yhtymän lakkauttamisesta yhtymäasetuksen 14 artiklassa tarkoitettussa tapauksessa. Muilta osin yhtymän lakkauttamiseen sovelletaan, mitä yhtymänä toimivan yhteisön lakkauttamisesta muualla laissa säädetään.

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2015 vp

12 §

Tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuus

Tuomioistuimen tulee ilmoittaa asianomaiselle rekisteriviranomaiselle yhtymän omaisuuden luovuttamisesta konkurssiin ja konkurssimenettelyn päättymisestä tuomioistuimessa sekä yhtymän toiminnan kieltämistä ja yhtymän lakkauttamista koskevista hakemuksista ja päätöksistä.

13 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä annettu laki (554/2009).

Helsingissä 29.9.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Pirkko Mattila ps
varapuheenjohtaja Timo V. Korhonen kesk
jäsen Antti Häkkänen kok
jäsen Mika Kari sd
jäsen Kari Kulmala ps
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Sirpa Paatero sd
jäsen Olli-Poika Parviainen vihr
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Joona Räsänen sd
jäsen Vesa-Matti Saarakkala ps
jäsen Matti Semi vas
jäsen Mari-Leena Talvitie kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne